

Кітайова І.М.,
здобувач вищої освіти спеціальності
281 «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: **Хилько І.І.,**
старший викладач кафедри економічної
кібернетики і математичного моделювання,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

ПРОГНОЗУВАННЯ ОСНОВНИХ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Війна в Україні призвела до дестабілізуючих процесів у всьому світі: гуманітарної кризи, фінансових коливань, прискорення інфляції та зростання цін. Це також зашкодило сталому розвитку України, оскільки стало очевидним, що відбудова України потребує величезних ресурсів і розробки нового плану Маршалла. Крім того, фінансова підтримка цього відновлення у вигляді кредитів передбачає значні зобов'язання, оскільки борги доведеться повертати з відсотками. Це буде важко, тому що державний борг був значним у порівнянні з ВВП ще до війни. Станом на 31 грудня 2021 року загальний держборг України становив 2671,82 млрд грн, а співвідношення держборгу до ВВП – 48,9%. Проте станом на кінець жовтня 2022 року держборг перетнув позначку в 3 770,95 млрд гривень. Водночас, за розрахунками НБУ, співвідношення державного боргу до ВВП зросло до 73,91% з 67,7% на кінець II кварталу [1].

Тому тема прогнозування основних макроекономічних показників України в період післявоєнного відновлення є актуальною та потребує подальшого дослідження.

Державний борг як макроекономічний важіль займає провідні позиції у регулюванні національної економіки. Варто відзначити, що зростання ВВП відбувається на фоні постійного зростання зовнішнього боргу. Війна, яка триває в Україні, мала катастрофічний вплив на економіку країни. Її ВВП впав приблизно на третину, а матеріальні збитки через руйнування інфраструктури перевищили 100 мільярдів доларів США і зростають щодня [2]. Високий рівень інфляції, ослаблення валюти та дуже високий рівень безробіття завдають все більшої шкоди українському суспільству. Функціонування країни, включаючи виплату соціальних виплат, зарплат і пенсій, майже повністю залежить від зовнішньої фінансової допомоги. Незважаючи на те, що міжнародна підтримка України зростає, вона залишається недостатньою, що змусило уряд радикально збільшити державний борг. Незважаючи на спостережувані позитивні тенденції, такі як збільшення експорту (зокрема, сільськогосподарських товарів) і стабілізація ринку палива, не слід очікувати істотного поліпшення економічної ситуації

до закінчення війни. Насправді здається більш імовірним, що вона погіршуватиметься й надалі, враховуючи те, що Росія, швидше за все, продовжить свої атаки на українську інфраструктуру, а майбутнє морського експорту продовольства під питанням [3, с. 346].

Війна призвела до найбільшого економічного спаду в історії незалежної України. У 2022 р., порівняно з аналогічним періодом 2021 року ВВП України впав на 19,1% у першому кварталі 2022 року та на 37,2% у другому кварталі. З січня по вересень 2022 року він впав на 30%. Національний банк України (НБУ) прогнозує падіння ВВП України на 37,5% у четвертому кварталі року та на 33,4% за весь рік. Незважаючи на те, що цей прогноз дещо кращий, ніж припускався в найпесимістичніших сценаріях перших місяців війни (у червні Світовий банк прогнозував, що ВВП України впаде на 45%), економічна ситуація в країні залишається вкрай складною. Хоча у 2023 році очікується зростання ВВП, важко сказати, що буде справді динамічне відновлення: за прогнозами українського уряду, економіка зросте на 4,6%, тоді як Світовий банк прогнозує зростання на 3,3%, а Європейський банк реконструкції & Development прогнозує зростання ВВП на 8% за найоптимістичнішим сценарієм [4].

НБУ очікує незначного зростання реального ВВП у 2023 році – на 0.3%. Погіршення прогнозу порівняно із жовтневими оцінками зумовлене насамперед наслідками енергетичного терору, а також переглядом основного припущення щодо тривалості збереження безпекових ризиків. Зниження безпекових ризиків разом із поновленням повноцінної роботи портів, збільшенням врожаїв, поступовим відновленням виробничих потужностей, налагодженням логістики та поживанням внутрішнього попиту, у тому числі завдяки поверненню вимушених мігрантів, сприятимуть зростанню економіки у 2024–2025 роках. Вагому роль надалі відіграватиме також м'яка фіскальна політика. Завдяки всім цим чинникам у 2024 році реальний ВВП України зросте на 4.1%, а в 2025 році економічне зростання пришвидшиться до 6.4% [1].

У бюджеті України постійно бракує коштів. Основними причинами значного дисбалансу доходів і витрат у бюджеті є нераціональне використання бюджетних коштів, економічна нестабільність, військові дії на території країни, наявність певних недоліків у законодавчій базі, зростання державного боргу. Для подолання цієї проблеми використовуються різні методи. Найбільш підходящий метод кредитування. Україна активно залучає кредити, щоб збалансувати бюджет. Цей метод має такі позитивні риси, як уникнення видачі грошей на наповнення бюджету, що знижує інфляцію та знецінення валюти країни; державна позика може бути використана для регулювання грошового обігу. Але державна позика призводить до збільшення державного боргу і перешкоджає економічному розвитку; гроші, залучені від підприємств, юридичних та фізичних осіб, не потрапляють до сфери інвестицій реального сектору і не приносять ніякого доходу, який виступає негативною ознакою використання державного кредиту для

забезпечення збалансованості бюджету країни. Тому Україні потрібно ввести інші різні заходи для подолання цієї проблеми з метою коригування фіскальної політики та зменшення державного боргу.

У 2023 році очікується значний дефіцит поточного рахунку. По-перше, стрімко розшириться дефіцит торгівлі товарами. Експорт зменшиться через гірші врожаї та дефіцит електроенергії, а імпорт зросте внаслідок підвищеного попиту на енергоносії і товари, що забезпечують енергоавтономність. По-друге, вищими, ніж очікувалося, будуть витрати вимушених мігрантів за кордоном через довше збереження безпекових ризиків. Із 2024 року експорт збільшуватиметься, а українці активніше повертатимуться з-за кордону. Проте значні потреби в імпорті для відбудови країни зумовляватимуть збереження дефіциту поточного рахунку. Надходження міжнародної підтримки та співпраця з МВФ дадуть змогу профінансувати значний дефіцит бюджету, а також підтримати міжнародні резерви на достатньому рівні [1].

Висновок. Війна в Україні стала основною причиною реструктуризації вітчизняної економічної системи. Активні бойові дії не просто стримують роботу певних галузей, а унеможливають їх функціонування. На основі аналізу передумов економічної дестабілізації було визначено перспективи і особливості післявоєнного відновлення економіки України.

В Україні нинішня практика збалансування бюджету на щорічно бездефіцитній основі є нереальною, що пов'язано з нестачею фінансових ресурсів. У період післявоєнного відновлення дефіцитне фінансування громадської діяльності повинно бути орієнтоване на подальший розвиток, а не бути джерелом фінансування поточних витрат. На нашу думку, лише ефективне управління дефіцитом державного бюджету та збалансованою борговою політикою України в період післявоєнного відновлення може стати міцною основою для стабільного економічного прогресу та глибоких структурних соціально-економічних перетворень в нашій країні.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/control/uk/publish/> (дата звернення: 11.02.2023).
2. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <https://www.imf.org/en> (дата звернення: 11.02.2023).
3. Дахнова О. Є. Оцінка стану бюджетної безпеки України. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2018. Вип. 1. С. 345-352.
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovaniy-derzhavju-borg> (дата звернення: 11.02.2023).